

Stichting Pensioenfonds APF

1e kwartaal 2021

Het doel van de **reo**® (responsible engagement overlay)* service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

Uit een recente analyse van PwC blijkt dat in februari 2021 maar 8% van de grootste ondernemingen in de wereld (die in de Global Fortune 500) had toegezegd over te gaan naar 'netto nul'. Uit enquêtes valt verder op te maken dat krap 10% van die netto nul-bedrijven tussentijdse wetenschappelijk onderbouwde uitstootdoelen heeft geformuleerd. In de eerste Net-Zero Company Benchmark, aan de hand waarvan de geboekte voortgang van de grootste uitstoters van broeikasgassen onder bedrijven met een transitie richting de nuluitstoot wordt geëvalueerd, concludeerde Climate Action 100+ dat geen van de focusbedrijven met een netto nul-ambitie volledige openheid heeft geboden over de strategie waarmee dat doel moet worden bereikt. Geen van deze bedrijven heeft zich verder vastgelegd op de afstemming van de toekomstige bedrijfsinvestering op het doel om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C.

Stemmen over klimaatstrategie

'Proxy voting'

Er wordt druk door beleggers en bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot gediscussieerd over de mogelijkheid van een 'Say on Climate'-mechanisme. Dat zou betekenen dat het bestuur akkoord moet krijgen van de AVA voor de gevolgd strategie voor de CO₂-afbouw. Tot nu toe hebben partijen als **Unilever, Glencore, Koninklijke Olie Shell en Canadian National Railway** vrijwillig toegezegd dit mechanisme de komende jaren te zullen invoeren, om te beginnen bij de jaarvergadering van 2021.

Aandeelhouders kunnen hiermee meer duidelijkheid krijgen over de ambitie en verantwoordelijkheid van het bestuur over de CO₂-afbouw. En we zien nog een ander voordeel: ondernemingen met een hoge uitstoot bouwen hiermee aan de steun van aandeelhouders op de lange termijn voor als ze aan dat CO₂-afbouwtraject beginnen. Voor de meeste bedrijven brengt dat de nodige hobbels met zich mee. We hebben al vaker gezien dat de bedrijfsstrategie fundamenteel anders wordt onder invloed van de ambitie van CO₂-afbouw in 2050, zeker gezien de onzekerheid over het toekomstige energiestelsel en de marktdynamiek.

De kolenmijn waaraan je je politieke vingers niet wil branden

Engagement over overheidsbeleid

We hebben ons geschaard achter een brief van de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) aan de Britse premier Boris Johnson. Daarin werd gevraagd om een tijdschema voor de uitfasering van alle kolenontwikkelingen in het VK. De Britse regering heeft sinds die brief de verantwoordelijkheid voor de eventuele opening van de mijn op zich genomen na er eerst voor te hebben gekozen zich erbuiten te houden. Het wachten is nu op een onafhankelijk onderzoek naar het goedkeuringsproces en de onderliggende klimaatgegevens.

Verduurzaming landbouwbeleid Europese Unie

Engagement over overheidsbeleid

Als onderdeel van onze inzet voor duurzame voedselsystemen hebben we samen met een aantal andere beleggers een brief aan de Europese Commissie gestuurd waarin wordt gepleit voor sterke prikkels in het

gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de transitie richting duurzame landbouw. Meer in het bijzonder wordt gevraagd dat wordt gekeken naar de CO₂-voetafdruk van gesubsidieerde producten als vlees.

Onze voortgaande werkzaamheden aan een leefbaar loon

Update

Een belangrijk element van ons leefbaar loon-engagement is het werk dat wordt verzet door de samenwerkingsinitiatieven waarvan we deel uitmaken. We stonden stil bij een jaar lidmaatschap van Platform Living Wage Financials (PLWF) door de plenaire bijeenkomst van het initiatief te organiseren en hebben een afgevaardigde van het UN PRI uitgenodigd om te komen praten over de sociale taxonomie van de EU. De PLWF-werkgroepen zijn op dit moment bezig met het stroomlijnen van de beoordelingsmethoden voor de detailhandel, de kledingsector, landbouw en voedingsmiddelenconcerns. Dit alles ter voorbereiding van de bedrijfsevaluaties die in het najaar zullen plaatsvinden.

Er lopen gesprekken over een eerlijk loon, vrijheid van vereniging, medewerkerbetrokkenheid en verhoogde transparantie (dat wil zeggen, deelname aan het Workforce Disclosure Initiative) met een aantal bedrijven in Noord-Amerika. Per saldo valt er echter weinig vooruitgang te melden. Wat we steeds weer horen als argument is dat een leefbaar loon uiteindelijk tot ontslagen leidt. (Wat overigens niet het geval is bij bedrijven die wel een leefbaar loon betalen.)

Update VS: What a difference a quarter makes

Update wet- en regelgeving

We hebben de voorjaarsconferentie van de Amerikaanse Council of Institutional Investors (CII) bijgewoond.

In tegenstelling tot de afgelopen paar jaar was er deze keer sprake van nieuw optimisme over de vooruitzichten voor de wet- en regelgeving in de Amerikaanse markt met de komst van de regering-Biden. Dat heeft al geleid tot andere mensen aan de leiding en tot een andere agenda bij de SEC, waar de geluiden ten aanzien van verantwoord beleggen en het gebruik van stemrecht om betere ESG-prestaties te stimuleren een stuk positiever zijn geworden. Zo is er een nieuwe klimaatpaus benoemd en wordt van ondernemingen gevraagd om beleggers beter te informeren over klimaatrisico's.

Het Amerikaanse Department of Labor (DOL) heeft daarnaast een 'non-enforcement notification' afgegeven ten aanzien van de twee anti-ESG-regels die in de nadagen van de regering-Trump nog in werking zijn getreden. Dat wil zeggen dat, hoewel deze regels nog wel gelden en niet gewoon maar kunnen worden weggepoetst, de DOL geen nadere onderzoeken gaat uitvoeren of beleggers al te zeer het vuur aan de schenen gaat leggen over duurzaam beleggen en proxy voting. En dat is geruststellend.

Andere actuele thema's die bij de conferentie aan de orde kwamen, waren problemen met de opkomst van 'special purpose acquisition companies' (SPAC's) op de Amerikaanse markt, corporate governance en de lering die er getrokken is uit de coronapandemie, en hoe diversiteit effectief kan worden verbeterd in zowel de sector vermogensbeheer als breder ook in de markt door beïnvloeding van ondernemingen waarin wordt belegd.

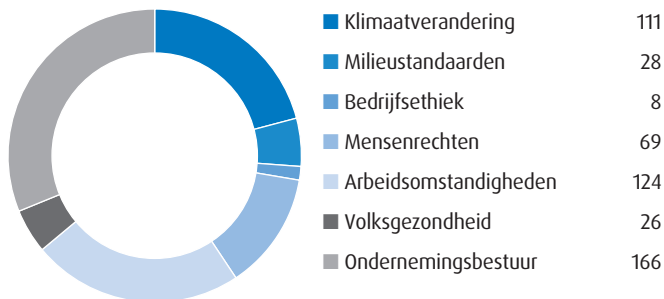
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
200	75	19

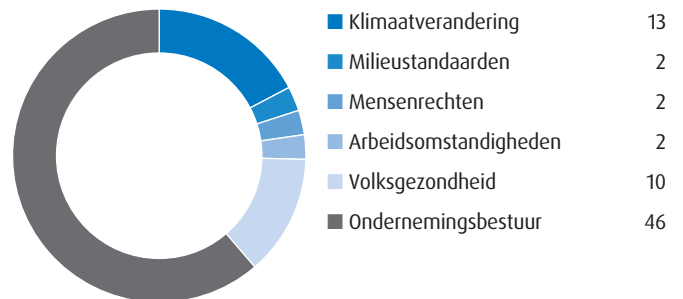
Engagement naar regio

Aangesproken ondernemingen naar onderwerp

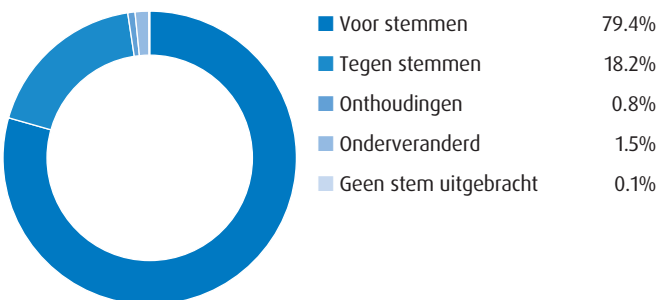

Behaalde milestones naar onderwerp

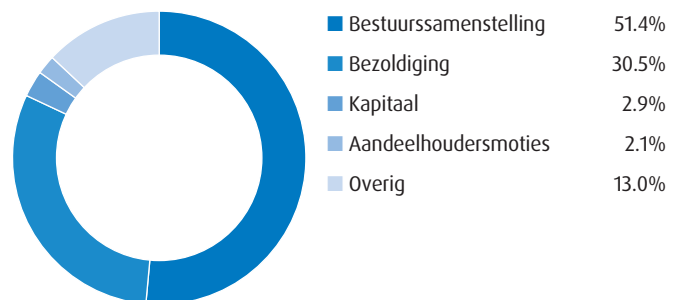

Stemresultaten:

Aantal AVA's	328
Aantal stemmen	3346

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

* reo® wordt toegepast op €303billion beheerd vermogen per 31 december 2020.

** Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

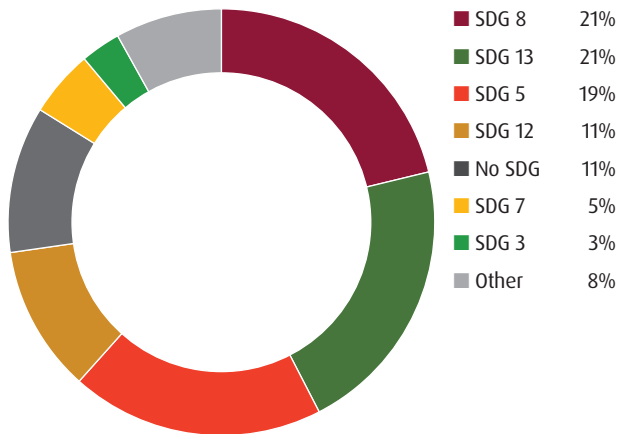
*** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen. In het verleden behaalde resultaten mogen nietgezien worden als een indicatie van toekomstige resultaten. Beurs- en valutaschommelingen betekenen dat de waarde van en de inkomsten uit beleggingen in het Fonds niet gegarandeerd zijn. Zij kunnen zowel dalen als stijgen en u kunt uw inleg verliezen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

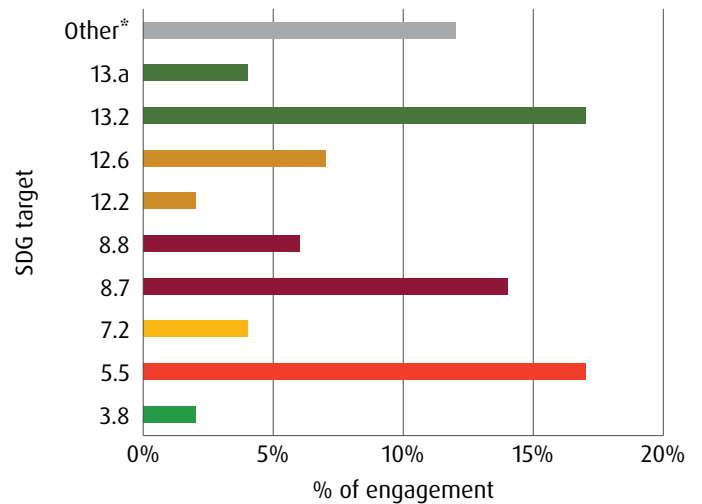
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

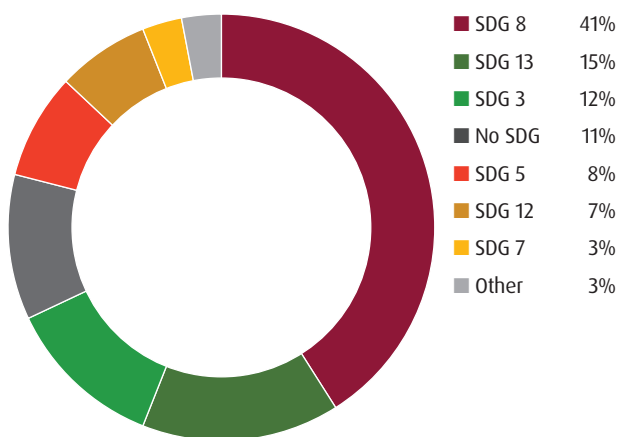
Engagement SDG niveau

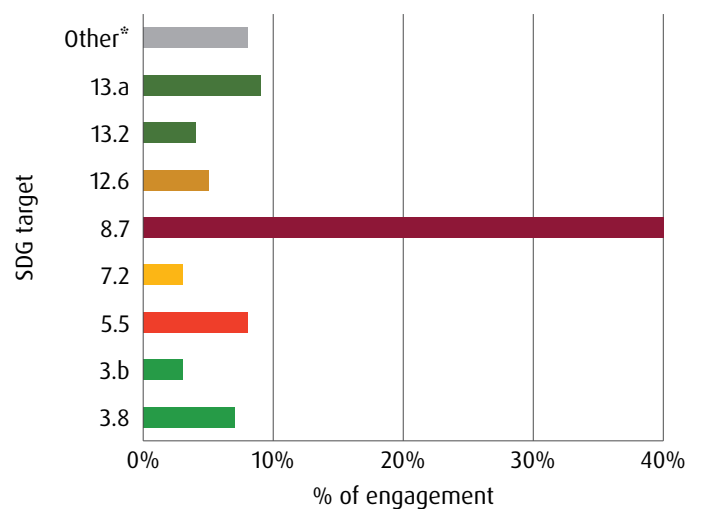
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Canadian National Railway Co

Land: Canada

Sector: Industrie

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Corporate governance

Onderwerp: Bestuursonafhankelijkheid

Achtergrond

Canadian National Railway ('CN') runt het grootste spoornet van Canada. Dat loopt van kust tot kust en langs de Amerikaanse grens naar de Golfkust. Ondanks dat het concern een belangrijk lid is van de voornaamste beursindex van Canada is het door bepaalde aspecten van de bestuursstructuur toch een vreemde eend in de bijt. We hebben onze zorgen aangekaart over het bestuur en de belangrijkste commissies: vijf van de twaalf bestuurders zat al zodanig lang in het bestuur dan hun onafhankelijkheid in het geding kwam. Er zijn weliswaar grenzen gesteld aan de bestuurstermijn, maar dat gold niet voor bestuurders die al zitting hadden bij de invoering daarvan. Daarvoor is destijds een uitzondering gemaakt.

Actie

We spreken CN al jaren aan op vernieuwing van het bestuur, de zittingstermijn van bestuurders en de onafhankelijkheid van commissies. Bij diverse gelegenheden hebben we daarover met het management en het bestuur van gedachten gewisseld. In die tijd heeft CN bepaalde kleine veranderingen aangebracht, zoals langzittende bestuurders uit de remuneratiecommissie halen en het aantal commissieleden verlagen van tien naar zes. Dat de commissie daarvan onafhankelijker werd en beter in staat om remuneratieplannen te formuleren en in te voeren, deed ons deugd. Maar onze bredere zorg over vernieuwing van het bestuur was daarmee nog niet opgelost. En dus hebben we bij de jaarvergaderingen van 2018, 2019 en 2020 onze steun aan diverse bestuurders onthouden.

Oordeel

CN Railway heeft in februari 2020 onder andere updates van het corporate governance-beleid voor het bestuur bekendgemaakt, waarover we het eerder al met de onderneming hadden gehad. Bevestigd werd met name dat er nu een maximale zittingstermijn voor alle bestuurders gold van 14 jaar (de 'grandfathering'-clausule werd verwijderd) en dat de pensioendatum voor bestuurders werd verlaagd. Het gevolg van deze maatregelen is dat alle vijf langzittende bestuurders waar wij onze zorg over hadden gecommuniceerd na de jaarvergadering van 2021 vertrekken.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: Johnson & Johnson

Land: VS

Sector: Gezondheidszorg

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Voldoende

Thema: Volksgezondheid

Onderwerp: Toegang tot gezondheidszorg en productkwaliteit en -veiligheid

SDG: 3.8

Achtergrond

Johnson & Johnson (J&J) heeft de afgelopen jaren de nodige financiële en reputatieschade opgelopen als gevolg van in de pers breed uitgemeten 'incidenten', waaronder rechtszaken in de VS in verband met talkpoeder en opiaten. Om het vertrouwen weer terug te winnen, heeft J&J de transparantie over deze en andere belangrijke verduurzamingskwesaties alsook de frequentie van de dialoog met beleggers verbeterd. En dus hebben we ons engagement met J&J flink opgevoerd. De nadruk ligt daarbij op de risico's en kansen die samenhangen met de toegang tot geneesmiddelen en productkwaliteit en -veiligheid.

Actie

We hebben ingespeeld op de groeiende openheid en sinds januari 2019 twaalf engagementgesprekken met J&J gevoerd. Hoewel we een voorkeur hebben voor een-op-een-gesprekken onderkennen we dat gezamenlijk engagement aanvullende inzichten in belangrijke onderwerpen heeft opgeleverd, meer in het bijzonder over toegang tot geneesmiddelen. We signaleren dat J&J op de derde plek staat in de Access to Medicine-index van 2021 (deels dankzij de grote R&D-pijplijn met meerdere projecten gericht op de volksgezondheid in ontwikkelingsmarkten). We hebben de onderneming gevraagd te overwegen toegangsplannen te ontwikkelen voor alle projecten die in de laatste R&D-fase zitten. In een bijeenkomst in maart 2021 is gesproken over het effect van COVID-19 op de hiv-initiatieven in Afrika. Voor wat betreft de productkwaliteit en -veiligheid heeft onze dialoog de relatie tussen dit zeer wezenlijke onderwerp en verantwoord gedrag in de schijnwerpers gezet, evenals de rol van het bestuur bij effectief toezicht op het risicobeheer. Positief is dat het risicobeheerproces nu centraler wordt geregeld, waardoor de kans op controverses in de toekomst geringer wordt. In oktober 2020 is daarnaast (onder druk van beleggers en een aandeelhoudersmotie waar wij voor hebben gestemd) een bestuursverslag gepubliceerd over het toezicht op risico's in verband met opiaten.

Oordeel

Hoewel de donkere wolken van belangrijke controverses nog altijd samenpakken boven J&J zien wij redenen voor optimisme over de weg die de onderneming is ingeslagen. De aanscherping van het risicobeheer in combinatie met een ambitieuze en duidelijk omschreven strategie voor toegang tot medicijnen zou J&J moeten helpen om de frequentie van rechtszaken te verminderen en de reputatie te verbeteren. Terwijl J&J bezig is de uitrol van zijn coronavaccin op te voeren, blijven we regelmatig contact zoeken. Verdere schandalen zouden tot wantrouwen bij het grote publiek kunnen leiden en (belangrijk) tot twijfel over vaccinatie. Onze speerpunten: inzet voor eerlijke, wereldwijde toegang tot het coronavaccin van J&J en veilige chemicaliën, een onderwerp dat belanghebbenden steeds meer zorgen baart.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: Tyson Foods Inc	Land: VS	Sector: Dagelijkse consumentengoederen
Prioriteitsbedrijf: -	ESG-risicoscore:	Reactie op engagement: Matig
Thema: Mensenrechten	Onderwerp: Due diligence mensenrechten	
SDG: 8.8		

Achtergrond

De slachthuizensector is vanwege de aard van het werk bijzonder gevoelig gebleken voor infectie met het coronavirus: intensieve fysieke arbeid binnen en dan ook nog dichtbij ander personeel. De vleesverwerkende fabriek werd wereldwijd een van de infectiehaarden voor COVID-19. In de VS vestigde de snelle groei van de gevallen op het platteland waar (meer dan) 20 procent van de bevolking in de vleesverpakkingindustrie werkt de aandacht op de rol van de sector in de pandemie. Bij Tyson Foods, een van de grootste spelers in de sector en met een significante aanwezigheid op het Amerikaanse platteland, liep meer dan 10% van het personeel corona op. Dat heeft geleid tot fabriekssluitingen, productievertragingen en verminderde productiviteit.

Actie

We hebben samen met andere beleggers bij Tyson Foods de bedrijfstop aangesproken op de reactie op de pandemie. Het management heeft uitgebreid toegelicht welke maatregelen er zijn getroffen om de gezondheid en veiligheid van de werknemers en gemeenschappen in de omgeving van de fabrieken te beschermen. Sommige daarvan gingen veel verder dan de vrijwillige richtlijnen in de sector. Voorbeelden van getroffen maatregelen: doorlopend testen van werknemers op locatie; sterke traceermechanismen; samenwerking met externe gezondheidsexperts; uitbreiding aantal gezondheidsmedewerkers, inclusief benoeming hoofd gezondheidsdienst. Zonder verplichte veiligheidsinstructies voor COVID-19 waren we allang blij met de strategische en wetenschappelijke benadering van Tyson ten aanzien van de risico's voor personeel en bedrijf. Tegelijkertijd signaleren we een onvoldoende sterke aanpak van de due diligence mensenrechten en hoe dat de reactie op de pandemie kan hebben vertraagd en er daarmee voor heeft gezorgd dat Tyson het hoogste aantal coronabesmettingen in de sector heeft moeten incasseren.

Oordeel

Met het oog op de omvang en de sector waarin Tyson actief is, vraagt het effect van de onderneming op de mensenrechten om een verhoogde due diligence en versterkte informatieverschaffing. Helaas doet de onderneming niets met verzoeken van beleggers om te laten weten welke maatregelen er zijn getroffen om die effecten in kaart te brengen, te evalueren, te verminderen en te herstellen. Dit is nog urgenter geworden door de tekortschietende maatregelen om het personeel tijdens de pandemie te beschermen. We hebben daarom besloten samen met andere beleggers een aandeelhoudersmotie in te dienen waarin wordt gevraagd om een aangescherpte mensenrechtenrapportage bij de jaarvergadering van 2021. De motie kreeg de steun van 78,7% van de onafhankelijke beleggers. Deze opvallende mate van steun stimuleert Tyson hopelijk om een due diligence-verslag mensenrechten op te stellen en te publiceren.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG1	1.1	Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$1,25 per dag moeten rondkomen.
■ SDG2	2.1	Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.
■ SDG3	3.3	Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden.
■ SDG3	3.4	Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen.
■ SDG3	3.5	De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.
■ SDG3	3.8	Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen
■ SDG3	3.9	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem.
■ SDG3	3.b	Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen, toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid.
■ SDG4	4.6	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn.
■ SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal.
■ SDG5	5.2	Alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare en de privésfeer uitroeien, ook inzake vrouwenhandel en seksuele en andere soorten uitbuiting.
■ SDG5	5.5	Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven.
■ SDG6	6.1	Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen.
■ SDG6	6.4	Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen.
■ SDG7	7.1	Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen.
■ SDG7	7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.
■ SDG7	7.3	Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.
■ SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren.
■ SDG8	8.3	Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten.
■ SDG8	8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG8	8.7	Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen.
■ SDG8	8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden.
■ SDG9	9.1	Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.
■ SDG9	9.4	Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.
■ SDG10	10.2	Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.
■ SDG10	10.7	Een onordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken, ook via de implementatie van geplande en degelijk beheerde migratiebeleidslijnen.
■ SDG10	10.a	Het beginsel implementeren van speciale en gedifferentieerde behandeling voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de mins ontwikkelde landen, in overeenstemming met de overeenkomsten van de Wereldhandelsorganisatie.
■ SDG11	11.1	Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren.
■ SDG11	11.2	Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen
■ SDG11	11.4	De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.
■ SDG11	11.6	Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.
■ SDG12	12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.
■ SDG12	12.4	Tegen 2020 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.
■ SDG12	12.5	Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
■ SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.
■ SDG13	13.1	De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.
■ SDG13	13.2	Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.
■ SDG13	13.a	De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG14	14.1	Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen.
■ SDG15	15.1	Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwatersystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.
■ SDG15	15.2	Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.
■ SDG15	15.5	Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.
■ SDG15	15.8	Tegen 2020 maatregelen invoeren om de invoering van invasieve uitheemse soorten in land- en watersystemen te beperken en hun impact op aanzienlijke wijze te beperken, en de prioritare soorten controleren of uitroeien.
■ SDG16	16.b	Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling.